

ZANIMIV KOS ŽARE Z VTISNJENIM ŽIGOM IZ PTUJA

JAKOB EMERŠIČ

Ptuj

Na gradbišču med Volkmerjevo cesto in Rabelčjo vasjo v Ptujju je prišlo mesto stanovanjskega bloka B-IV zaradi nearheološkega posega v kaj neprijetno luč. Buldožer je pred ročnim izkopom 4 m debelo plast zemlje, ki je vsebovala bogato količino najrazličnejše lončenine (od terre sigillate do grobne keramike), bronastih in steklenih predmetov ter precej novcev, porinil na nekoliko odmaknjen prostor ob novi cesti. Med gradivom, ki sem ga s tega kupa kot amater nabiral v prvi polovici 1977. leta, je vreden posebne pozornosti kos žare z žigom mojstra, ki je posodo izdelal. Ker je zelo malo te vrste keramike z žigi, dasi je sodila kot taka med najbolj razširjeno lončenino v provincah rimskega cesarstva, menim, da je ta kos vreden objave, že zategadelj, da bi spodbudili objavljanje še drugih podobnih primerkov.¹

Pričujoči kos je del ustja, vratu, ramena in največjega oboda žare ovalno podolgovate oblike z izvihanim ustjem in oblim robom. Posoda je bila izdelana na lončarskem vretenu iz gline, pomešane z drobci kremenca in je neenakomerno sivo-rjavočrno žgana.² Od ramena navzdol je okrašena z drobnim vodoravnim metličastim ornamentom. Na ramenu je dvovrstni žig; velikost odlomka je $13,1 \times 9,4$ cm, premer ustja 16 cm (T. 2: 1, stran 21).

Že iz teh podatkov je razvidno, da sodi naš kos h grobi lončenini z žigom izdelovalca, ki je vtisnjen v eni ali dveh vrstah. Tak tip posod z žigom poznamo že iz starejših in sedanjih raziskovanj z območja Ptujja in širše okolice.³ Strokovnjaki zaenkrat še niso prečitali vtisnjenega imena v žigu, vendar lahko glede na obliko črk in ob primerjanju z že znanimi primerki tega tipa posod sklepamo, da so iste kot one z žigi z imenom AVINIA oziroma AVENIA (ligatura med A in V). Gotovo moramo tudi v napisu našega imena računati s podobno povezavo črk.⁴

Z žigom NINIA je znan tudi primerek, ki ga objavlja É. Bónisova med gradivom iz dveh gomil v Štrigovi. Gradivo obdeluje kot celoto. Po drugih tipih keramike, ki spremljajo to najdbo, datira tam odkrito žaro v četrto desetletje 2. stoletja s pripombo, da ni možno ugotoviti, kdaj so te najdbe bile zakopane. K takemu sklepu jo privede tudi najdba, ki izhaja iz mesta z mlajšimi grobovi na Zgornji Hajdini. Mesto izdelave žar išče Bónisova v Poetoviji, kjer naj bi bile izdelane po vzorih iz starejših obdobij.⁵

¹ Najdbo sem pokazal P. Koroščevi, ki me je usmerila v potrebno literaturo, po kateri navajam ta prispevek.

² Opozarjam, da je tovrstne keramike na omenjenem terenu zelo veliko.

³ É. Bónis, Mesterjegyes urnák egy délnyugat-panóniai fazekasműhelyből, *Folia ar-*

chaologica 14 (1962) 26 s. Posode iz Poetovia omenja tudi B. Vikić-Belančić, Neka obilježja ranocarske keramike u jugozapadnoj Panoniji, *Starinar* 13—14 (1965) 103.

⁴ O ligaturah črk na rimskih napisih in drugod glej *ibidem*, op. 12.

⁵ *Ibidem*, 33.

INTERESSANTES URNENFRAGMENT MIT EINGEDRÜCKTEM STEMPEL AUS PTUJ

Zusammenfassung

Das Fragment einer ähnlichen Urne hob der Autor vom Haufen der weggeschobenen Erde auf, die mit dem Bulldozer im Gelände des neugebauten Wohnblocks B-IV ausgegraben worden war. Es handelt sich um eine Urne mit auf der Gefäßschulter aufgedrücktem zweireihigem Stempel (T. 2: 1). Der sich darin befindende Namen des Herstellers ist noch nicht deschiffriert. Urnen mit gleichem Stempel und Namen sind aus dem Bereich von Poetovio bereits bekannt. Aus der Form der Buchstaben und der Ligatur schliesst der Autor, sie seien gleichzeitig mit den Exemplaren aus der Werkstätte AVENIA.